

Nr 111.

Godkänd av första kammaren den 30 april 1917.

Godkänd av andra kammaren den 30 april 1917.

Riksdagens skrivelse i anledning av dels Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om ändrad lydelse av 1 och 3 §§ i lagen den 4 maj 1906 angående förbud i vissa fall för bolag och förening att förvärva fast egendom m. m. dels ock i anledning därav väckta motioner.

(Lagutskottets utlåtande Nr 46.)

Till Konungen.

Genom en den 16 mars 1917 dagtecknad proposition, nr 164, har Eders Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att antaga vid propositionen fogade förslag till

1) lag om ändrad lydelse av 1 och 3 §§ i lagen den 4 maj 1906 angående förbud i vissa fall för bolag och förening att förvärva fast egendom;

2) lag om ändrad lydelse av 1 § i lagen den 25 juni 1909 om inskränkning i rätten att erhålla ägostyckning; samt

3) lag om ändrad lydelse av 20 § 1 mom. och 22 § i lagen den 27 juni 1896 om hemmansklyvning, ägostyckning och jordavsöndring.

I två med anledning av propositionen inom riksdagen väckta motioner har yrkats, att riksdagen ville besluta, att förslaget till lag om ändrad lydelse av 1 och 3 §§ i lagen den 4 maj 1906 angående förbud i vissa fall för bolag och förening att förvärva fast egendom måtte antagas med den ändringen, att förbudet skall gälla Värmlands län i dess helhet; att riksdagen måtte för sin del besluta, att lagen den 25 juni 1909 om ar-

Bihang till riksdagens protokoll 1917. 14 saml. 35 häft. (Nr 111—112.) 1

rende av viss jord å landet inom Norrland och Dalarna skall lända till efterrättelse i Värmlands län, där arrendet omfattar inrösningsjord till en vidd av minst 2 hektar och högst 20 hektar; samt att riksdagen måtte för sin del besluta, att lagen den 25 juni 1909 angående uppsikt å bolags och enskilda skogsspekulanter jordbruk i Norrland och Dalarna måtte utsträckas att gälla även Värmlands län.

Riksdagen har, med uppskjutande tillsvidare av behandlingen utav de i Eders Kungl. Maj:ts förevarande proposition sist upptagna två lagförslagen, över vilka riksdagen senare vill avgiva yttrande, till behandling för sig företagit det i propositionen först nämnda lagförslaget ävensom de i anledning av propositionen väckta motionerna.

Vad först beträffar nyssberörda förslag om ändring i den s. k. förbudslagen, har riksdagen kommit till den uppfattning, att förhållandena inom Värmlands län i de för denna lagstiftning betydelsefulla hänseendena betinga en utsträckning av dess tillämplighetsområde till nämnda län. Riksdagen är ock av den mening, att en så väsentlig och lokalt begränsad olikhet icke kan anses vara för handen i de enligt Eders Kungl. Maj:ts förslag undantagna sydliga häradena, jämfört med vissa delar av länet i övrigt, att denna olikhet bör tilläggas avgörande betydelse gentemot de skäl som tala för att, likasom i propositionen föreslagits i fråga om ägostyckningsrätten, låta lagstiftningen omfatta länet i dess helhet. Bestämmas stödskogens omfattning till allenast samma ringa areal, som enligt Eders Kungl. Maj:ts förslag skall gälla för Stora Kils socken och för Grums härad, framträder ock den ifrågavarande begränsningen i den enskilda förfoganderätten såsom icke alltför ingripande.

I båda de avgivna motionerna yrkas vidare, att såväl lagen om uppsikt å vissa jordbruk i Norrland och Dalarna som ock lagen om arrende av viss jord i nämnda landsdelar måtte utsträckas att gälla Värmlands län.

I fråga om uppsiktslagen har departementschefen, under medgivande att vanvård av jordbruk i vissa fall föreligger, funnit det tveksamt, huruvida det kan anses vara utrett, att detta missförhållande är för handen i en utsträckning, som gör ett ingripande i lagstiftningsväg för närvarande nödvändigt. Riksdagen anser det emellertid, med hänsyn till jordförhållandena inom länet, förefinnas en fara för att dylik vanvård vid ökad frestelse till jordbrukets nedläggande skall gripa omkring sig, och anser riksdagen det fördenskillt lämpligt, att i sammanhang med den av Eders Kungl. Maj:t föreslagna lagstiftningen jämväl uppsiktslagen kommer till

tillämpning inom länet. I fråga om den norrländska arrendelagen har riksdagen däremot icke funnit sig i tillfälle att på grundval av förhandenvarande utredning kunna med säkerhet bedöma, huruvida denna lagstiftning, särskilt i det skick, den med norrländska förhållanden för ögonen erhållit, lämpar sig att överflyttas till tillämpning för Värmlands län; och har riksdagen alltså icke kunnat i denna del bifalla motionerna.

På grund av det anförda får riksdagen tillkännagiva,

1:o) att riksdagen, som icke kunnat i oförändrat skick godkänna Eders Kungl. Maj:ts förevarande proposition i den del, varom nu är fråga, i anledning av nämnda proposition och de i ämnet väckta motionerna för sin del antagit följande:

Lag

om ändrad lydelse av 1 och 3 §§ i lagen den 4 maj 1906 angående förbud i vissa fall för bolag och förening att förvärva fast egendom.

Härigenom förordnas, att 1 och 3 §§ i lagen den 4 maj 1906 angående förbud i vissa fall för bolag och förening att förvärva fast egendom skola erhålla följande ändrade lydelse:

1 §.

Bolag eller förening må ej i andra fall än nedan stadgas förvärva fast egendom å landet inom Värmlands län eller inom Nedan-Siljans, Ovan-Siljans eller Väster-Dals fögderi eller Envikens eller Svärdsjö socken i Kopparbergs län eller inom Södra Hälsinglands, Norra Hälsinglands eller Västra Hälsinglands fögderi av Gävleborgs län eller inom Västernorrlands, Jämtlands, Västerbottens eller Norrbottens län.

Å fastighet i köping eller å annan ort, där den för städerna gällande ordning för bebyggande skall iakttagas, äger denna lag ej tillämpning.

3 §.

Bolag eller förening må förvärva den del av ett hemmans avrösningsjord med impedimenter, vilken i den ordning 5 § stadgas prövas ej vara

att hänföra till stödskog eller odlingsområde enligt vad nedan sägs; skolande vad sålunda förvärfvas från hemmanet avskiljas genom jordavsöndring.

Till *stödskog* skall hänföras:

a) inom de norrländska länen så mycken till skogsbörd duglig och i förhållande till inägorna bekvämt belägen mark, som på hemmanet belöper efter en areal för helt mantal av:

1,500 hektar inom Norrbottens och Västerbottens läns lappmarker ovan odlingsgränsen samt inom Frostvikens, Hotagens, Offerdals, Kalls, Are, Undersåkers, Storsjö, Tännäs, Hede, Vemdalens, Klövsjö, Linsälls och Lillhärdals socknar i Jämtlands län;

1,200 hektar inom Norrbottens och Västerbottens läns lappmarker nedom odlingsgränsen samt inom Muonionalusta, Pajala, Tarendö och Korpilombolo socknar i förstnämnda län; samt

1,000 hektar inom de övriga delarna av Norrbottens, Västerbottens och Jämtlands län ävensom inom Västernorrlands län och de i 1 § omnämnda delar av Gävleborgs län;

skolande då fråga är om hemman, vars skattetal understiger ett åttondels mantal, den sålunda bestämda arealen höjas med en fjärdedel, dock ej till mera än vad på ett åttondels mantal belöper;

b) inom de i 1 § nämnda delar av Kopparbergs län vad vid verkställt storskifte betecknats såsom hemskog och fåbodskog;

c) inom Värmlands län till skogsbörd duglig och i förhållande till inägorna bekvämt belägen mark av följande omfattning nämligen:

15 hektar medelgod skogsmark och därjämte ett mot tre gånger åkerarealen svarande område dylik mark till varje självständigt jordbruk inom Älvdals härads övre tingslag, Ekshärads och Gustav Adolfs socknar av Älvdals härads nedre tingslag, Vitsands, Östmarks och Lekvattnets socknar av Fryksdals härads övre tingslag samt Bogens socken av Jösse härad;

10 hektar medelgod skogsmark och därjämte ett mot två gånger åkerarealen svarande område dylik mark till varje självständigt jordbruk inom Norra Råda och Sunnemo socknar av Älvdals härads nedre tingslag, Fryksände socken av Fryksdals härads övre tingslag, hela Fryksdals härads nedre tingslag, Eda, Gunnarskogs, Köla, Ny, Mangskogs, Arvika, Älgå, Brunskogs och Boda socknar av Jösse härad, Ransätters, Övre Ulleruds, Nedre Ulleruds och Frykeruds socknar av Kils härad samt hela Nordmarks, Gillbergs, Nyeds och Färnebo härad;

5 hektar medelgod skogsmark och därjämte ett med åkerarealen lika stort område dylik mark till varje självständigt jordbruk inom Stora

Kils socken av Kils härad samt hela Näs, Grums, Karlstads, Ölme, Väse och Visnums härader;

skolande följaktligen, då skogsmarken är under medelgodhet, en motsvarande ökning ske av den beräknade stödskogens areal, och må, då skogsmarken är över medelgodhet, en motsvarande minskning kunna äga rum.

Till *odlingsområde* skola hänföras till odling tjänliga myrmarker och andra odlingslägenheter, som i anseende till läge, omfattning och jordens beskaffenhet ägna sig för upptagande av självständiga jordbruk eller lämpligen kunna sammanläggas med förutvarande jordbruk.

Denna lag träder i kraft dagen efter den, då lagen, enligt därå meddelad uppgift, utkommit från trycket i Svensk författningssamling.

Vad i 7 § av lagen den 4 maj 1906 är stadgat skall såvitt angår Värmlands län gälla fastighet, som vid denna lags trädande i kraft ägdes av bolag eller förening och sedermera alltjämt tillhört dylik samfällighet.

2:o) att riksdagen i anledning av de väckta motionerna för sin del antagit följande:

Lag

om utsträckt tillämpning av lagen angående uppsikt å vissa jordbruk i Norrland och Dalarne den 25 juni 1909 m. m.

Häri genom förordnas, att vad i lagen angående uppsikt å vissa jordbruk i Norrland och Dalarne den 25 juni 1909 är stadgat skall äga tillämpning jämväl å Värmlands län, och att i anledning härav lagens överskrift skall lyda som följer:

Lag angående uppsikt å vissa jordbruk i Norrland, Dalarne och Värmland.

Denna lag träder i kraft dagen efter den, då lagen, enligt därå meddelad uppgift, utkommit från trycket i Svensk författningssamling; dock att lagen den 25 juni 1909 ej må tillämpas med avseende å fastighet, som genom avtal, träffat före förstberörda dag, är till annan upplåten med nyttjanderätt på sådana villkor, att brukaren icke i händelse av fastighetens vanvårdande kan från nyttjanderätten skiljas.

Stockholm den 30 april 1917.

Med undersåtlig vördnad.
